

stoletja straža, ob kateri so se odbijali vsi napadi, namerjeni na zapad . . .

Da nismo zreli, to poudarjajo zlasti glede na višje šole, ali tudi ljudsko šolo nam odrekajo, namreč v materinem jeziku. Otrok, ki pohaja laško šolo, je po njihovem mnenju sposoben za vsako izobrazbo, pa naj bo Lah ali Slovan, ako pohaja pa slovansko šolo, potem mu pa odrekajo tako zmožnost. To delajo pa le za to, ker nas hočejo potom šole potujčiti. To je njihov namen, in le v tak namen se sklicujejo na svojo kulturo. Pa vzemimo ta slučaj: Dva slovanska dečka gresta v šolo, eden v slovansko, drugi v laško, napredujeta, izvršita srednjo šolo, višje študije ter se posvetita vsak svojemu poklicu. Oba sta izobrazena, tisti, ki je pričel s slovansko šolo, kakor oni z laško, le ta razlika je med njima, da je eden ostal zvest sin svojega naroda, drugi pa ubežnik. Kaj se je treba tu komu sklicevati na posebno kulturo? Tista splošna kultura, ki preveva naša učilišča, ju je naredila v izobraženca! Le delo je bilo deljeno. Uskok je imel na razpolago več učila v laškem jeziku, Slovan pa le malo v svojem. Zategadelj pa moramo vedno in vedno zahtevati, da se nam da šol s poukom v materinščini!

Kakor zahtevajo Lah! zase šole v svojem materinem jeziku ter jih tudi imajo, prav z isto pravico jih moramo tudi mi zahtevati. In zahtevamo jih iznova! Dajte nam šol, potem se pokaže v kratkem, da je primorski Slovan mnogo bolj pristopen kulturi nego pa Lah! —

Naša šolska mizerija nam stopa živo pred oči zlasti sedaj, ko se toliko govori o laškem vseučilišču, katerega pričetek se kmalu postavi na Južnem Tirolskem. Vlada pravi, da pozna naše šolske razmere. Čemu jih pa ne zboljša? Za vsakega nemškega otroka v primorskih deželah je preskrbljeno, da more pohajati ljudsko šolo in srednjo šolo z nemškim učnim jezikom. Lah! imajo, kar hočejo, le nam Slovanom v Primorju se kratki pouk v materinščini na vsi črti.

Niti ljudskih šol ni mogoče dobiti. V Gorici je ljudska mestna šola tam zunaj na periferiji, v Trstu se zamarajo dobiti slovensko šolo v mestu, najhujše pa je v Istri, kjer pohaja brez pouka okolo 18.000 otrok. To je strašno! Vlada ve za vse to, pa se ne gane, ker hoče tlačiti Slovane v prilog Lahu in Nemcu. Če bi bilo s šolami tako v kaki divji deželi, bi se ne čudili, ali da je v konstitucijski državi v Evropi tako, to je pa silno žalostno.

Ali prav v tem se vidi, kako vlada dviga nekatere narode ter kako druge tlači, in vidi se, kako grdo slepljenje je tista enakopravnost, o kateri govorijo, kadar prihajamo na dan s svojimi opravičenimi pritožbami. Enega gor, drugega dol, to je deviza te nesrečne Avstrije. Lahom vseučilišče, Slovanom proč še zadnjo ljudsko šolo! To je enakopravnost!

Boj za šolo mora stati v ospredju naših bojov, in sicer dobro premišljen boj. Zakaj vsi imamo pravico do šole! Ako bi imeli v Primorju svojih šol, kakor jih imajo Lah!, potem bi bilo marsikaj drugače, potem bi bili prvi kulturni element v naših deželah mi, ne pa Lah!, katere se je le umetno dvignilo na površje.

Ne pustimo pa se več imeti za inferioren narod, ne pustimo več, da se nam odreka izobrazba ter se nam potem očita, da nismo zreli, marveč zahtevamo najodločneje — šol! Šol nam dajte! Kultura je namenjena za vse!

Dopisi.

Srbija.

Pridobitev in izguba srbskega učiteljstva. Iz Srbije Vam javljam lepo novost, da je izpremenjen naš zakon o narodnih šolah. Izpremembe so na korist šoli in učiteljstvu. Kar smo tako dolgo pričakovali, česar smo se toliko časa nadejali, smo sedaj učakali.

Naš novi naučni minister g. Davidović je kot dober poznavalec naših šolskih razmer in kot prijatelj naše narodne šole in našega učiteljstva takoj po prevzetju mesta šefa naše celokupne prosvete sprejel zakonski projekt novega šolskega zakona.

Ta projekt, po katerem bo intenzivneje napredovalo življenje našega narodnega šolstva, s katerim je izboljšán moralni ugled in materialni položaj srbskega učiteljstva, je sprejela naša narodna skupščina z izrazi simpatije do srbskega učiteljstva. Ta novi zakon čaka samo še kraljeve sankcije. To se zgodi kmalu. Kadar se zgodi, Vas o tem obvestim. Takrat Vam pišem tudi kaj več o tej tako važni, pravični in koristni novosti na polju našega šolskega zakonodajstva, želeč obenem od srca, da se tudi opravičene želje sorodnega slovenskega učiteljstva obistinijo čim prej.

Ta novi zakon je naša pridobitev.

Eden izmed najplodovitejših naših delavcev na šolskem polju, odlični šolnik in pisatelj, do skrajnosti natančen v vsem svojem delovanju, eden izmed najmarkantnejših osebnosti v vrstah srbskega učiteljstva, Djoka Ivković, učitelj v Belemgradu, predsednik glavnega odbora našega »Učiteljskega združenja«, častni član te naše »Zaveze«, poslanec naše narodne skupščine itd., je umrl dne 13. marca (st. kal.) in bil pokopan v Belemgradu na državne stroške.

Pokojni Ivković je bil naša simpatija, in njegova smrt je naša težka izguba.

Slovenskim kolegam po vseh krajih lepe slovenske zemlje pošilja najlepše želje in srčne pozdrave kolega iz Srbije.

M. V. P.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Gg. članom „Vdovskega učit. društva“ naznanjamo, da je prvi rok za vplačevanje letnine potekel. Kdor ne vpošlje letnine do konca meseca aprila, se z njim ravna, kakor bi bil izstopil (§ 10. društvenih pravil).

Blagajnik.

Izredni občni zbor „Učiteljskega društva za postojnski šolski okraj“ se vrši v četrtek dne 5. maja t. l. ob pol 11. uri dopoldne v šolskem poslopju v Postojni v naslednjim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov; 2. volitev treh članov v odbor namesto iz šolskega okraja odišlih članov; 3. poročilo pripravljalnega odbora o dotedanjih pripravah za sprejem skupščinarjev o priliki glavne skupščine »Zaveze« v Postojni; 4. volitev delegatov in 5. samostalni nasveti.

K prav obilni vdeležbi vabi vljudno odbor.

Občni zbor „Društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega“ se vrši v četrtek, dne 21. aprila 1904, ob pol 11. uri dopoldne v šoli na Uncu. Vzporedi: 1. nagovor predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo računskih pregledovalcev; 5. volitev delegatov za glavno skupščino »Zaveze«; 6. volitev predsednika in odbora; 7. volitev računskih pregledovalcev; 8. določitev letnega prispevka; 9. »Obrtno-nadaljevalne šole«. Poroča nadučitelj v Cerknici g. A. Šest; 10. predlogi. Po zboro-